Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

_____

(вказати назву структурного підрозділу)

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

(вказати П.І.Б керівника)

"27" серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИПЛОМАТІЯ ТА МАЙБУТНЄ СВІТОВОГО ПОРЯДКУ

рівень вищої освіти : другий (магістерський)

галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

спеціальність: С3 «Міжнародні відносини»

освітня програма : «Дипломатія та врегулювання конфліктів»

спеціалізація

вид дисципліни : обов'язкова

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

27 серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

доктор історичних наук, професор, професор кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Сергій ЛИМАН

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол від 26 серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

_____ Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Дипломатія та врегулювання конфліктів» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Дипломатія та врегулювання конфліктів» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

_____ Сергій ЛИМАН

(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від 27 серпня 2026 року, №1

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

_____ Ганна ПАНАСЕНКО

(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Дипломатія та майбутнє світового порядку» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Дипломатія та врегулювання конфліктів» підготовки магістра спеціальності СЗ «Міжнародні відносини»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння сучасної дипломатії, закономірностей функціонування та трансформації світового порядку, ключових тенденцій розвитку міжнародних відносин, а також розвиток здатності аналізувати дипломатичні процеси, оцінювати глобальні виклики й ризики та прогнозувати можливі сценарії розвитку міжнародної системи.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни ««Дипломатія та майбутнє світового порядку»: сформувати системне розуміння дипломатії, світового порядку та міжнародних систем; опанувати основні підходи і методи системного аналізу міжнародних відносин; проаналізувати глобальний, регіональний, двосторонній і транснаціональний рівні міжнародних відносин; дослідити вплив глобальних соціально-економічних, демографічних і безпекових проблем на світовий порядок; з'ясувати роль політичних еліт у формуванні та трансформації міжнародних систем; визначити місце і роль України у сучасному та майбутньому світовому порядку; розвинути навички аналізу сучасних тенденцій і прогнозування трансформацій світового порядку; оцінити перспективи розвитку дипломатії під впливом технологічних, геополітичних і глобальних змін.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-
Семестр	
3-й	-
Лекції	
22 год.	-
Семінарські заняття	
11 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
87 год.	-

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

-формування наступних загальних компетентностей:

Передбачені Стандартом вищої освіти МОН України

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Передбачені робочою групою:

ЗК10. Здатність шукати компроміси, поважати обґрунтовані погляди інших та досягати взаємоприйнятних рішень.

- формування наступних спеціальних компетентностей:

Передбачені Стандартом вищої освіти МОН України

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК8. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

Додаткові компетентності, передбачені робочою групою:

СК11. Здатність критично осмислювати та аналізувати глобальні, регіональні та локальні безпекові виклики у військово-політичному, соціально-економічному та гуманітарному вимірах.

СК13. Здатність використовувати потенціал дипломатичних інструментів та забезпечувати посередництво, підтримувати діалог, досягнення консенсусу та стійкі мирні угоди.

Формування наступних м’яких навичок (soft skills):

– Креативність;

- Командний інтелект;
- Системність та швидкість мислення;
- Медіаграмотність та інформаційна гігієна.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Передбачені Стандартом вищої освіти МОН України

РН1. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН2. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини.

РН3. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.

РН6. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

РН9. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об’єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН14. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

Результати навчання, передбачені робочою групою:

РН 17. Професійно відстоювати інтереси України у різних сферах міжнародних відносин та міжнародного співробітництва.

1.8. Пререквізити:

Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з таких дисциплін, як: «Глобальна безпека та міжнародні конфлікти», «Дипломатія та вирішення збройних конфліктів», «Запобігання конфліктам та миробудівництво».

2.Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Дипломатія, світовий порядок і міжнародні системи як об’єкт наукового дослідження

Предмет, мета і завдання курсу. Сучасна дипломатія та її функції. Нові інструменти дипломатичної діяльності. Поняття світового порядку та його основні функції.. Основні теоретичні підходи до розуміння світового порядку. Поняття і структура міжнародних систем.

Тема 2. Світовий порядок і міжнародні системи: системний підхід до аналізу міжнародних відносин

Проблема міжнародних систем та світового порядку в контексті сучасного глобального розвитку. Ієрархія світового порядку і міжнародних систем та їх найважливіші закономірності. Типи, особливості та закономірності еволюції міжнародних систем. Сутність та основні характеристики системності. Системні функції в науці. Термінологічний апарат системної теорії. Принципи системного аналізу явища міжнародних відносин.

Тема 3. Просторові рівні системи міжнародних відносин і світового порядку: взаємодія структури та процесу.

Структура і процес у міжнародній системі. Багаторівневість системи міжнародних відносин. Глобальний рівень системи міжнародних відносин. Регіональний рівень в системі міжнародних відносин. Рівень двосторонніх відносин.Транснаціональний рівень системи міжнародних відносин.

Тема 4. Посилення процесів регіоналізації міжнародних відносин і трансформація світового порядку

Формування регіонального структурного рівня системи міжнародних відносин. Проблема визначення понять «регіон» і «міжнародно-політичний регіон». Класифікація регіонів. Структура регіональних порядків в міжнародних політичних відносинах. Системний підхід під час аналізу регіональних аспектів міжнародних відносин. Міжнародні регіональні організації.

Тема 5. Нерівномірність розвитку країн світу і сучасний світовий порядок

Причини нерівномірності соціально-економічного розвитку країн і регіонів світу. Глобальне протиріччя у світі між багатою Північчю і бідним Півднем. Шляхи подолання економічної відсталості країн. Бідність як сприятливе середовище формування кримінальної свідомості, ідей релігійного фундаменталізму, націоналізму, правого і лівого політичного екстремізму. Проблема соціальної нерівності. Проблема голоду. Демографічна проблема. Етнічна міграція. Поширення СНІДу. Діяльність міжнародних організацій у запобіганні виникненню нових епідеміологічно небезпечних хвороб.

Тема 6. Роль політичних еліт у становленні міжнародних систем і світового порядку.

Поняття «політична еліта», її структура та функції. Міжнародна діяльність політичних еліт в античну епоху та добу Середньовіччя. Зовнішньополітичні імперативи аристократії та буржуазії Нового часу. Зовнішньополітичні інтереси еліт в XX ст. Партійна еліта СРСР та

комуністичних країн Центрально-Східної Європи та її діяльність в регіональних організаціях. Особливості формування та міжнародної діяльності політичних еліт пострадянського простору. Політичні еліти XXI ст. і становлення сучасного світового порядку.

Тема 7. Україна у новому світовому порядку

Україна в сучасній системі міжнародних відносин: геополітичне становище та міжнародний статус. Україна як суб'єкт формування нової європейської системи безпеки. Вплив російсько-української війни на міжнародне становище та зовнішньополітичні можливості України. Українська дипломатія в умовах війни. Україна у відносинах із США та провідними державами Європи: сучасний стан і перспективи. Європейська інтеграція України як фактор її місця у майбутньому світовому порядку. Україна та міжнародні організації: можливості впливу на глобальні політичні процеси. Міжнародна підтримка України та її значення для формування післявоєнної системи безпеки. Можливі сценарії розвитку України та її місце у світовому порядку майбутнього.

Тема 8. Майбутнє дипломатії та світового порядку: сценарії розвитку до 2050 року

Майбутнє світового порядку як проблема прогнозування та вибору. Технологічна революція та нова конфігурація міжнародної сили. Штучний інтелект і трансформація дипломатії. Кліматична та ресурсна дипломатія. Демографічні зміни, міграція та зміна геополітичної ваги регіонів. Сценарії розвитку світового порядку до 2050 року. Майбутнє професії дипломата: від представника держави до архітектора міжнародних мереж.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб.	інд.	с.р.		л	с	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Дипломатія, світовий порядок і міжнародні системи як обєкт наукового дослідження	15	2	2			11						
Тема 2. Світовий порядок і міжнародні системи: системний підхід до аналізу міжнародних відносин	13	2				11						

Тема 3. Просторові рівні системи міжнародних відносин і світового порядку: взаємодія структури та процесу	17	4	2			11						
Тема 4. Посилення процесів регіоналізації міжнародних відносин і трансформація світового порядку	15	2	2			11						
Тема 5. Нерівномірність розвитку країн світу і сучасний світовий порядок	17	4	2			11						
Тема 6. Роль політичних еліт у становленні міжнародних систем і світового порядку	15	4				11						
Тема 7. Україна у новому світовому порядку	15	2	2			11						
Тема 8. Майбутнє дипломатії та світового порядку: сценарії розвитку до 2050 року	13	2	1			10						
Усього годин	120	22	11			87						

4.Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Дипломатія, світовий порядок і міжнародні системи як обєкт наукового дослідження	2
2	Тема 3. Просторові рівні системи міжнародних відносин і світового порядку: взаємодія структури та процесу	2
3	Тема 4. Посилення процесів регіоналізації міжнародних відносин і трансформація світового порядку	2
4	Тема 5. Нерівномірність розвитку країн світу і сучасний світовий порядок	2
5	Тема 7. Україна у новому світовому порядку	2
6	Тема 8. Майбутнє дипломатії та світового порядку: сценарії розвитку до 2050 року	1
	Разом	11

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	**Дипломатія, світовий порядок і міжнародні системи як обєкт наукового дослідження** Розширити лекційний матеріал інформацією про наукові дискусії щодо проблеми глобального управління	11
2	**Світовий порядок і міжнародні системи: системний підхід до аналізу міжнародних відносин** Лекційний матеріал доповнити інформацією про закономірності функціонування та розвитку міжнародної системи	11
3	**Просторові рівні системи міжнародних відносин і світового порядку: взаємодія структури та процесу** З'ясувати, що виступає головним критерієм виокремлення різних рівнів системи міжнародних відносин і світового порядку	11
4	**Посилення процесів регіоналізації міжнародних відносин і трансформація світового порядку** Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням впливу на міжнародні відносин в регіонах світу позарегіональних акторів.	11
5	**Нерівномірність розвитку країн світу і сучасний світовий порядок** Проаналізувати динаміку розвитку глобальних проблем в першій чверті XXI століття	11
6	**Роль політичних еліт у становленні міжнародних систем і світового порядку** Проаналізувати особливості формування та міжнародної діяльності політичних еліт країн Глобального Півдня	11
7	**Україна у новому світовому порядку** Проаналізувати етапи та мету участі України в регіональних об'єднаннях Європи	11
8	**Майбутнє дипломатії та світового порядку: сценарії розвитку до 2050 року** Розширити лекційний матеріал інформацією про можливі зміни у концептуальних підходах щодо кліматичної та ресурсної дипломатії	10
	Разом	87

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом

7. Методи навчання.

Методи навчання, як впорядковані способи взаємопов'язаної, цілеспрямованої діяльності викладача та студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань, реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання (конкретні дії викладача та студентів), спрямовані на реалізацію вимог методів. Засоби

навчання – різноманітне навчальне обладнання, яке використовується у системі пізнавальної діяльності, зокрема, технічні засоби.

7.1. Словесні методи навчання:
- лекція;
- бесіда;
- розповідь;
- пояснення.

7.2. Наочні методи навчання:
- ілюстрація;
- демонстрація.

7.3. **Практичні методи навчання:**
- метод роботи з письмовими джерелами;
- метод роботи з аудіо/відеоматеріалами;
- практичні заняття.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Дипломатія та майбутнє світового порядку» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий.

Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на проблемних лекціях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:
- усні відповіді на семінарських заняттях;
- письмового експрес-контролю;
- колоквіум;
- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв’язування ситуаційних задач;
- виконанням індивідуальної роботи (реферати, доповіді, інформаційні повідомлення, аналітичні огляди, підготовка мультимедійних презентацій).

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 40 хвилин.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Тестові питання – 40 балів (40 питань по 1 б. за кожну правильну відповідь)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0)

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота						Всього	Екзамен	Сума
Т 1	Т 3	Т 4	Т 5	Т 7	Т 8	60	40	100
10	10	10	10	10	10			

Т1, Т3 – теми розділів

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання. В умовах дії обставин непоборної сили, як виняток, студент може бути допущеним з меншою кількістю балів

Поточний контроль є складовою системи організації навчального процесу. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Розділ – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремий розділ включає завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо. Оцінка за розділ – це сума балів, отриманих студентом за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, підсумкового контролю за підсумками вивчення розділу. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на семінарських заняттях.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов’язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Дипломатія та майбутнє світового порядку».

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену в 3 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточних і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Оцінка студента за підсумками вивчення розділу складається за результатами поточного контролю за підсумками вивчення розділу та під час проведення семінарських занять.

За виступ на семінарському занятті студент може отримати від 1 (доповнення, уточнення після відповіді або виступу іншого студента) до 10 (розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, монографій, статистичних даних, схем, підготовка презентації або доповіді за темою, яка була задана викладачем, за умови, що доповідь (презентація) відповідає вимогам щодо його змісту, обсягу та оформлення) балів.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	**Критерії поточного оцінювання знань студентів**
10	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом; виявляє творчі здібності; здатен самостійно ставити та вирішувати завдання; самостійно знаходити та використовувати матеріал; вільно самостійно та аргументовано викладає його під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; демонструє вміння самостійно робити висновки; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь обов'язково супроводжується інформативною презентацією.
9	Відповідь студента є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію; зроблені аргументовані висновки; студент активно працює протягом усього семінарського заняття; показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом; здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь супроводжується презентацією.
8	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом; обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; вміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити та розв'язувати завдання; самостійно оцінює життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; відповідь супроводжується презентацію; під час відповідей на додаткові запитання мають місце деякі неточності.
	Студент демонструє достатньо систематизовані знання навчального матеріалу; аргументовано використовує їх; вміє знаходити джерело

7	інформації та аналізувати її під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань; відповідь супроводжується презентацією, яка містить певні неточності; при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі незначні помилки.
6	В цілому студент володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності; студент припускається помилок, відповідаючи на додаткові питання; відповідь супроводжується презентацією, в оформленні якої присутні серйозні помилки.
5	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом; студент в цілому оволодів суттю питань з даної теми, втім, відсутні глибокий та всебічний аналіз представленого матеріалу, а також його обґрунтування та аргументація; студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.
4	Відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає їх зміст під час усних виступів та письмових відповідей; недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому неточності; відповіді на запитання містять логічні та фактографічні помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
3	Студент частково володіє навчальним матеріалом, допускаючи при цьому суттєві помилки; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей; відсутні відповіді на додаткові запитання; відповідь не супроводжується презентацією.
2	Студент демонструє фрагментарні знання; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
1	Студент досить слабо володіє навчальним матеріалом та майже не в змозі його викласти, розуміє деякі теоретичні питання та практичні завдання; презентація відсутня.
0	Студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену, якщо інше не

визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих семінарських, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларoване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Можливості неформальної освіти

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

– проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з проблем розвитку дипломатії та майбутнього світового порядку з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

– участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем розвитку дипломатії та та майбутнього світового порядку (з

підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

– участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем розвитку дипломатії та майбутнього світового порядку (підготовка наукової статті, тез доповідей та ін., що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів.

Бали за додаткові активності узгоджуються з викладачем.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

10. Рекомендована література
Методичне забезпечення

Дипломатія та майбутнє світового порядку : методичні рекомендації до вивчення дисципліни (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю С3 «Міжнародні відносини») [Електронний ресурс] / уклад. С. І. Лиман. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2026. – 40 с. (PDF). URI https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/36143

Основна література

1) Безпека у глобальному світі / Константинов В.Ю., Мінгазутдінов І.О., Капітоненко М.Г., Галака С.П., Кривонос Р.А. // Міжнародні системи та глобальний розвиток : підручник / кер. авт. колективу О.А. Коппель; за ред.. Л.В. Губерського, В.А. Манжоли. К.: «Київський університет», 2019. С. 389-468
2) Дипломатія. Навчальний посібник / Корольчук Л.В., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Кравчук П.Я., Лютак О.М., Савош Л.В., Урбан О.А. Луцьк: ПП «Волинська друкарня» 2024, 340 с.
3) Книш М. Глобальні проблеми людства: Навч. посібник / М. Книш, Л. Котик. Львів: Простір-М, 2021. 130 с.

4) Лиман С., Парфіненко А. Основні етапи розвитку концепції дипломатії як інструменту реалізації зовнішньої політики держави // Туризм та публічна дипломатія : монографія / кол. авт. ; за ред. А. Ю. Парфіненка. Суми : Унів. кн., 2026. С. 25–101.
5) Мандрагеля В. А. Причини та характер воєн (збройних конфліктів): філософсько-соціологічний аналіз: Монографія / В. А. Мандрагеля. К.: ЄУ, 2003. 570 с.
6) Міжнародні системи і глобальний розвиток : підручник / Кер. авт. колективу О. А. Коппель; за ред. Л. В. Губерського, В.А. Манжоли. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет, 2008. 606 с.
7) Ситник Г.П. Воєнно-політичні конфлікти та міжнародна безпека: курс лекцій / Г.П.Ситник. К: ТОВ "САК Лтд.", 2023. 92 с.
8) Соснін О. В. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри) : Навчальний посібник / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова, О. Є. Постол. К.: Центр навчальної літератури. 2015. 556 с.
9) Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія / В. М. Бебик, С. І. Копійка, Є. А. Макаренко та ін. К.: Вадекс, 2019. 442 с.
10) Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2026–2030 роки. Київ: Міністерство закордонних справ України, 2026. 40 с.
11) Шаповалова А. М. Сучасний PR: від теорії і практики до політичних комунікацій та цифрових трансформацій. Київ: КНУТД, 2026. 220 с

Допоміжна література

1) Агарков О. А. Політичні конфлікти у XXI столітті: причини, концептуальні підходи, наслідки // Регіональні студії. 2023. №33. С. 45-50.
2) Банчук-Петросова О.В. Дипломатія у механізмі врегулювання міжнародних територіальних спорів // Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2020. Вип. 5. С. 9-21.
3) Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / З. Бжезінський. Львів: Лілея-НВ, 2000. 236 с.
4) Біла книга 2021. Оборонна політика України. Київ: Міністерство оборони України, 2022. 120 с.
5) Близький Схід і Північна Африка як сфера інтересів України : аналіт. доп. / за ред. О. В. Литвиненка. Київ : НІСД, 2020. 85 с.
6) Гончаренко Л.Л., Абламська В.В. До питання сутності та класифікації воєнно-політичних конфліктів. Вісник кримінологічної асоціації України. 2023. № 1(28). С. 147–157.
7) Горбик Р., Дуцик Д., Шалайський С. Ефективність протидії російській дезінформації в Україні в умовах повномасштабної війни. Аналітичний звіт. ГО «Український інститут медіа та комунікації». 2023. 66 с.

8) Гусєва Н. Ю., Філіпенко Л. В., Герасимович В. А. Політична комунікація в епоху цифрових технологій: можливості та ризики для демократії. 2024. Науковий журнал «Політикус». 2024. Вип. 5. С. 24–30.
9) Дашевська О. Новий світовий порядок: теоретичні концепції // European political and law discourse. 2015. Vol. 2 . С. 59-64.
10) Жакун М.Ю. Теоретико-правовий вимір воєнної дипломатії у контексті мирного вирішення міжнародних спорів // Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2024. Вип. 84. Ч. 4. С. 260-267.
11) Задорожня О. В. . Збройний та воєнний конфлікт як феномен сучасного суспільств // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки. 2024. Вип. 5. С. 11-16.
12) Заставний А.Р. Курдська проблема в міжнародних відносинах на Близькому Сході // Правова система суспільствва. 2019. Вип. 9-10. С. 89-97.
13) Корсунський С. Як побудувати відносини з країнами Азії. Харків: Vivat, 2021. 288 с.
14) Кравець А. Ю. 2024. Роль соціальних мереж у політичному процесі: позитивні та негативні наслідки // Політичне життя. 2024. № 4. С. 55–60.
15) Кравчук С. Вплив штучного інтелекту на права людини та загальні рекомендації для сталого втілення // Вісник Національного університету “Львівська політехніка, 2024. № 3(43). С. 101–109.
16) Крупеня І., Кармазін С. Еволюція форм і методів ведення військових та збройних конфліктів у 20-21 століттях. // Консенсус. 2024. №3. С. 92-102.
17) Лиман С. І., Парфіненко А. Ю. Нерівні клітини шахівниці: чому успіхи туризму в Хорватії можуть наблизити новий регіональний конфлікт / С. І. Лиман, А. Ю. Парфіненко // Стратегічні напрями зовнішньої політики Європейського Союзу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (11 квітня 2019 року, м. Харків) / ХНУ імені В. Н. Каразіна. Харків, 2019. С. 109-113.
18) Лиман С. І., Ангеліс Є. О. Угорсько-румунські відносини та діяльність Венеціанської комісії у вирішенні проблем національних меншин Трансильванії // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини, економіка, країнознавство, туризм». 2021. №13. С. 18-25.
19) Лиман С. І. Оборонний пакт AUKUS : інструмент безпеки чи крок до загострення конфліктів в Індо-Тихоокеанському регіоні // Міжнародні економічні відносини. Сталий розвиток України в умовах глобалізації та Європейської економічної інтеграції: проблеми, перспективи, ефективність. ФЕНІКС-2022: матеріали міжнародної

науково-практичної конференції (31 травня 2022 року, м. Харків). Х., 2022. С. 93-95.

20) Лиман С. І., Ященко К. О. Стратегічне партнерство Китайської Народної Республіки та Нігерії: безпековий, політичний, економічний виміри // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2025. Вип. 21. С. 74-80.

21) Лиман С. І., Міжнародний туризм та культурна дипломатія Франції // Туризм та публічна дипломатія : монографія / кол. авт. ; за ред. А. Ю. Парфіненка. – Суми : Унів. кн., 2026. – С. 293–320.

22) Марченко А. С. Культурна дипломатія. Поняття та механізми реалізації // Економіка та суспільство. 2024. Вип. 70.

23) Меженська О. В. Російсько-українська війна – війна дипломатії // Актуальні проблеми політики. 2024. Вип. 73. С. 134-141.

24) Міщенко А. Б. Новий світовий порядок: міжнародний дискурс // Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2020. Вип. 6. С. 44–55.

25) Перова Л. В. Міжнародно-правові аспекти превентивної дипломатії Організації Об'єднаних Націй // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2019. № 39. С. 162-165.

26) Поліщук І. О. Геополітичні ознаки нового світового порядку. Політичне життя. 2022. № 2. С. 30-35.

27) Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. 497 с.

28) Станчев М. Третя світова: битва за Україну / М. Станчев, Ю. Фельштинський. Київ: Наш Формат, 2022. 408 с.

29) Ткаченко В.І., Смірнов Є.Б. Латентна війна як форма міжнародних відносин країн світу у XXI столітті // Збройна боротьба: теорія, забезпечення, досвід Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних Сил, 2015, випуск 4(45). С. 3-11.

30) Транснаціональні корпорації / І. О. Давидова, К. Ю. Величко, О. І. Печенка. Харків : Форт, 2018. 175 с.

31) Фесенко М. В. Проблеми та перспективи формування нового міжнародного порядку в умовах нестаціонарності // Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2014. Вип. 120 (ч.1). С. 113-126.

32) Харченко І. М. Основні засоби інформаційного протиборства та інформаційної війни як явища сучасного міжнародного політичного процесу / І. М. Харченко, С. О. Сапогов, В. М. Шамраєва, Л. В. Новікова // Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2017. С. 77-81.

33) Чорноморський регіон у світовій політиці: актори, чинники, сценарії майбутнього: монографія. Одеса: ОНУ, 2020.176 с.

34) Чухрай Н. Специфіка міжнародних конфліктів у контексті їх правового регулювання // Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2023 № 2 (16). С. 77-91.
35) Шамраєва В. М. Політика безпеки та оборони ЄС: еволюція формування / В. М Шамраєва // Вісник Харківського національного університету імені В. Н Каразіна. Серія «Право». 2020. Вип. 29. С. 369-377.
36) Acharya A. The End of American World Order. 2nd ed. Cambridge: Polity Press, 2018. 240 p.
37) Blankley T. The West's Last Chance: Will We Win the Clash of Civilizations? / Blankley T. Washington, D.C., Regnery Publishing, Inc., 2005. 232 p.
38) Bull H. The Anarchical Society: A Study of Order in World Politics. 4th ed. New York: Columbia University Press, 2012. 368 p.
39) Buzan B. International Systems in World History. Remaking the Study of International Relations / B. Buzan, R., Little. Oxford: Oxford University Press, 2000. 472 p.
40) Carranza M. The Nature of War in the Information Age: Clausewitzian Future, Routledge. 2019. 188 p.
41) Colonomos A. Selling the future : the perils of predicting global politics / A. Colonomos. New York : Oxford University Press, 2016. 225 p.
42) Friedman T. L. The World Is Flat: A Brief History of the Twenty-First Century. New York: Farrar, Straus and Giroux, 2008. 660 p.
43) Galtung J. The True Worlds. A Transnational Perspective / J. Galtung. N.Y.: Free Press, 1980. 469 p.
44) Guelke A. Politics in Deeply Divided Societies / A. Guelke. Cambridge : Polity Press, 2012. 178 p.
45) Gray C. S. War, peace and international relations : an introduction to strategic history / Colin S. Gray. N.Y.: Routledge, 2007. 306 p.
46) Haass R. N. A World in Disarray: American Foreign Policy and the Crisis of the Old Order. New York: Penguin Press, 2017. 339 p.
47) Ikenberry G. J. Liberal Leviathan: The Origins, Crisis, and Transformation of the American World Order. Princeton: Princeton University Press, 2011. 392 p.
48) Jacques M. When China Rules the World: The End of the Western World and the Birth of a New Global Order. 2nd ed. New York: Penguin Books, 2014. 848 p.
49) Kelstrup J.D. The politics of think tanks in Europe. London ; New York : Routledge, 2016. 167 p.
50) Kissinger H. Does America Need a Foreign Policy? Toward a Diplomacy for the 21st Century. New York: Free Press, 2002. 352 p.
51) Kissinger H. World order: reflections on the character of nations and the course of history. New York: Penguin Press, 2014. 420 p.

52) Mearsheimer J. J. The Tragedy of Great Power Politics. Updated ed. New York: W. W. Norton & Company, 2014. 561 p.
53) Nye J. Jr. Understanding Global Conflict and Cooperation: An Introduction to Theory and History (9th Ed.) / J. Jr. Nye, D. A. Welch. London : Pearson, 2013. 384 p.
54) Ritzer G., Dean P. Globalization: Conceptualization, Origins, and History. 2nd Edition. Oxford, 2019. 606 p.
55) Sanderson S. K. Civilizations and world systems: studying world-historical change . Oxford: Walnut Creek, CA: Altamira Press, 2017. 348 p.
56) Steger M. B. Globalization : A Very Short Introduction / M. B. Steger. – 4th ed. Oxford, United Kingdom ; New York, USA : Oxford University Press, 2017. 148 p.
57) Stern P.C., Druckman D. (eds.). International Conflict Resolution after the Cold War. – Washington, DC: National Academy Press, 2000. 626 p.
58) Webel C., Galtung J. (Eds.). Handbook of Peace and Conflict Studies. N.Y.: Routledge, 2007. 406 p.

11. Посиланная на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1) Бебик В. М. Інформаційний простір як театр військових дій: війська, зброя, розвідка, контррозвідка. International relations, part “Political sciences”, 2018. № 18-19. URL: http://journals.iir.edu.ua/index.php/pol_n/article/view/3391
2) Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / З. Бжезінський. Львів: Лілея-НВ, 2000. 236 с. URL. : https://shron1.chtyvo.org.ua/Bzhezinski_Zbigniev/Velyka_shakhivnytsia.pdf
3) Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій / Б. В. Бернадський. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 366 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/mignar_konfl.pdf
4) Біла книга 2021. Оборонна політика України. Київ: Міністерство оборони України, 2022. 120 с. URL: https://www.mil.gov.ua/content/files/whitebook/WhiteBook_2021_Draft_Final_03.pdf
5) Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника. К. : НАДУ, 2016. 764 с. URL: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/11/Slovnik-GPNB.pdf
6) Забеліна І. О. Поняття та сутність політичних криз: історико-бібліографічний аналіз. URL: http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/564
7) Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2026–2030 роки. Київ: Міністерство закордонних справ України, 2026. 40 с. URL:

https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/strategiya-publichnoi-diplomatii-mzs.pdf
8) Center for Strategic and International Studies (CSIS) – Conflict Prevention and Peacebuilding. URL: https://www.csis.org/topics/peacebuilding
9) Centre for Humanitarian Dialogue (HD Centre). URL: https://www.hdcentre.org/
10) Centre for Peace and Conflict Studies (CPCS). URL: https://www.cpcs.org/
11) Conciliation Resources. URL: https://www.c-r.org/
12) Crisis Management Initiative (CMI). URL: https://cmi.fi/
13) European Commission. URL: https://ec.europa.eu/info/index_en
14) European External Action Service (EEAS). URL: https://www.eeas.europa.eu/
15) European Peacebuilding Liaison Office (EPLO). URL: https://eplo.org/
16) Environmental Peacebuilding Association : офіційний сайт. — URL: https://www.environmentalpeacebuilding.org/
17) Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict (GPPAC). – URL: https://www.gppac.net/
18) International Institute for Strategic Studies (IISS). – URL: https://www.iiss.org/
19) International Peace Institute (IPI). – URL: https://www.ipinst.org/
20) Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE). – URL: https://www.osce.org/
21) United Nations. – URL: https://www.un.org/

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії **обставин непоборної сили** освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з забороною відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Дипломатія та майбутнє світового порядку»